

Täysistunto

Torstai 3.6.2021 klo 15.59—19.53

4. Psykoterapian puolesta – Kansalaisaloite psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi

Kansalaisaloite KAA 3/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. Edustaja Virta, olkaa hyvä. [Hälinää]

Pyydän edustajia poistumaan salista, jos ei aio jäädä keskustelemaan tästä asiasta. Muut keskustelut ulos salista. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Mielen järkkyminen on inhimillistä silloin, kun olosuhteet muodostuvat kohtuuttomiksi, mutta yksin ei kenenkään tulisi joutua kamppailemaan mielenterveyden haasteiden kanssa. Psykoterapia on tärkeä hoito ja kuntoutusmuoto silloin, kun se mieli on järkkynyt. Se on vaikuttava apu, kun perheessä ilmenee haastetta vuorovaikutuksessa. Se on keskeinen työkalu auttaa ihmisiä jaloilleen vaikeimpien kokemusten jälkeen. Sen arvoa ei yksilölle eikä yhteiskunnalle rahassa pystytä mitaamaan.

Olen itse asiakkaan tuolilla saanut istua ja todeta, miten tärkeää se on, kun joku kohtaa ja kuuntelee. Olen saanut huomata, miten kipeimpienkin asioiden äärelle voi pysähtyä turvallisesti, kun vastassa on ammattilainen. Olen myös itse saanut toimia terapia-alan yrittäjänä, itse kohdata ja kulkea siinä vierellä kaikkein syvimpien haavojen äärelle. Olen myös saanut nähdä, miten ihminen löytää elämänilon, toivon ja merkityksen uudelleen.

Psykoterapia on aina merkityksellinen vuorovaikutustilanne, jossa yhdessä rakentamalla särkyneestä luodaan uutta ja ehjää, ja siihen tulisi jokaisella sitä tarvitsevalla olla mahdollisuus. Jotta näin kuitenkin voisi olla, tarvitsemme riittävästi psykoterapeutteja. Tarvitsemme monipuolisen koulutuksen myötä rautaisen ammattitaidon omaavia ammattilaisia. On kuitenkin kohtuutonta, että vaikka meillä on nyt käsilläämme mielenterveyskriisi ja vaikka meillä on pulaa juuri psykoterapian ammattilaisista... [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Virta, hetkinen. — Pyydän, että tässä salissa muut keskustelut loppuvat. — Olkaa hyvä, edustaja Virta.

Kiitos. — ...on tuo kyseinen koulutus yhä omakustanteinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

Arvoisa puhemies! Psykoterapia perustuu siis aina vuorovaikutukseen. Luottamussuhde ammattilaisen ja oman mielensä kanssa kamppailevan ihmisen välillä on ensiarvoisen tärkeä osa koko hoitoprosessin onnistumista. Psykoterapiassa tutkitaan yhdessä terapiassa olevan ajattelua, tunteita ja käyttäytymistä, ja terapeutin tuella on mahdollista avata syvimpiä haavoja ja mielen kipeimpiä muistoja, ehkä sellaisia asioita, joita ei olisi halunnut enää toistaa kenellekään, ja juuri siksi sillä on erityisen paljon väliä, millainen ihminen siinä vastapäättä istuu.

On suuri rikkaus, että meillä toimii psykoterapeutteina ihmisiä erilaisilla pohjakoulutuksilla, erityisosaamisilla ja kattavalla työkokemuksella. Näitä ammattilaisia tulisi yhtenevän koulutuksen lisäksi ensisijaisesti yhdistää aina vahva ammatillinen kyvykkyys, läsnäolon ja kohtaamisen taito sekä sisäinen motivaatio. Todellisuudessa psykoterapeutiksi valmistuminen voi kuitenkin jäädä rahasta kiinni, ja sen takia on äärettömän tärkeää, että käsittelemme nyt tänään tätä psykoterapiakoulutuksen maksuttomuutta vaativaa kansalaisaloitetta.

Suorittaessani itse yliopistollista psykoterapiakoulutusta tein opintojen rinnalla samanaikaisesti kahta eri työtä, jotta kykenin opinnot rahoittamaan — suuri osa psykoterapeutiksi opiskelevista kun työskentelee sote-alalla, ja me tiedämme, minkälainen palkkataso kyseisellä sektorilla vallitsee, koulutuksen hinnat taas liikkuvat 20 000:n ja 50 000 euron välillä. Tällä hetkellä koulutukseen pääsemiseen ei ensisijaisesti vaikuta vain ammatillinen kyvykkyys vaan hakijan taloudellinen tilanne. Tästä seuraa se, että moni koulutuksesta kiinnostunut ja motivoitunut ammattilainen jää koulutuksen ulkopuolelle. Näin ei pitäisi olla, sillä psykoterapeuteista on huutava pula, ja pahimmillaan pääsyä kuntoutuspsykoterapiaan voi joutua jonottamaan jopa vuoden. Psykoterapeutteja tarvitaan myös muualla kuin mielenterveys-, päihde- ja perhepalveluissa. Myös terapiatakuun ja sen sisältämien lyhytpsykoterapioiden toteuttaminen edellyttäisi riittävästi koulutettuja psykoterapeutteja. Tämä ongelma vaatii ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää tärkeän kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia sen allekirjoittaneita, sillä nykytilanne on kestävä. Psykoterapiakoulutusta toteutetaan tällä hetkellä täydennyskoulutuksena yhteistyössä yliopistojen kanssa liiketaloudellisin perustein, ja se on ainoa terveydenhuollon koulutus, jonka maksamisesta vastaa yksin opiskelija. Lisäksi tällä hetkellä kenelläkään ei ole velvollisuutta toteuttaa psykoterapiakoulutusta, jolloin psykoterapeutteja valmistuu vuosittain ennakoimaton määrä.

Psykoterapiakoulutus tulisi muuttaa laaja-alaiseksi erikoistumiskoulutukseksi, jolloin koulutusta olisi mahdollista rahoittaa julkisin varoin. Mielenterveyspoolin laskelmien mukaan vuosikustannukset olisivat noin 6 miljoonaa euroa, pitkällä aikavälillä vaikutus on suurempi. Koulutuksen voisi muuttaa maksuttomaksi portaittain niin, että erikoistumiskoulutukseksi muuttamisen jälkeen koulutuksen hintakatoksi tulisi noin 8 000 euroa ja seuraavassa askeleessa koulutus muutettaisiin maksuttomaksi.

Meillä siis on kyllä keinoja varmistaa ammattilaisten tasavertaisempi pääsy koulutukseen. Meillä on siis keinoja turvata psykoterapiakoulutuksen tulevaisuus ja pitää huolta siitä, että ammattilaisia riittää turvaamaan sitä avunsaantia jokaiselle tarvitsevalle. Toivon, että tämä kansalaisaloite saa eduskunnassa sen vakavuuden vaatiman huomion ja että eduskunnassa löytyy riittävästi tahtotilaa turvata jatkossa psykoterapeuttien riittävä määrä liikumalla askel askelelta kohti psykoterapiakoulutuksen maksuttomuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.06 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää kansalaisaloitteen alullepanijoita ja kaikkia allekirjoituksellaan tukensa antaneita. On täysin kiistatonta, että psykoterapian tarjonta ei lukujen valossa vastaa kysyntää. Vuonna 2010 Kelan kuntoutuspsykoterapiatukea sai 15 000 ihmistä, 7 vuotta myöhemmin 36 000, ja toissa vuonna määrä on kasvanut yli 50 000:een. Samaan aikaan psykoterapeutteja on reilu 8 000, joista kolmasosa on jo eläkeiässä. Ongelmana on, että alalle ei hakeudu ja kouluttaudu työvoimapolasta huolimatta tarpeeksi osaajia — eikä syy löydy motivaation puutteesta. On surullista, että koulutus on monelle siitä kiinnostuneelle yksinkertaisesti aivan liian kallis, puhutaan siis jopa 60 000 eurosta. Koulutukseen pääsyn tulisi toteutua soveltuvan pohjakoulutuksen saaneilla ammatillisilla kyvykkyyden, ei varallisuuden, perusteella.

Kansalaisaloite toivoo, että valtioneuvosto käynnistää lainsäädännön valmistelun, jolla mahdollistetaan maksuton psykoterapiakoulutus kaikille ammattiin soveltuville henkilöille. Vuositasolla yhteenlaskettu kustannus olisi noin 6 miljoonaa euroa. Mutta rahastahan tämän lakimuutoksen ei pitäisi olla kiinni, sillä koulutusten rahoittaminen julkisin varoin yliopistokoulutuksen piirissä maksaisi arvioiden mukaan itsensä takaisin kymmenkertaisena jo yhdessä vuodessa. Pidemmässä tarkastelujaksossa koulutukseen sijoitetun pääoman tuotto kumuloituu vielä suuremmaksi potilaiden päästessä takaisin työelämään sosiaali-etuuksien piiristä.

On hyvä myös huomioda, että tämän tärkeän kansalaisaloitteen läpivieminen edesauttaisi samalla terapiatakuun toteutumista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.08 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on hieno maa. Monet asiat ovat meillä erinomaisen hyvin. Suomi on maailman vakain valtio, ja kansainvälisen vertailun mukaan täällä myös asuvat maailman onnellisimmat ihmiset. Elintasomme on noussut huimasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Meillä on paljon kiitoksen ja tyytyväisyyden aiheita. Tämä on aurinkoinen ja valoisa puoli, mutta varjon ja pimeän puolella näemme myös muuta. Hyvinvointierot ovat kasvaneet ja ovat yhä suuremmat. Toisilla menee erittäin hyvin mutta toisilla entistä huonommin. Pahoinvoinnin seuraukset näkyvät koko yhteiskunnassamme. Lastensuojelun asiakkuudet ovat kasvussa, kaduilla ja kodeissa on aivan liikaa väkivaltaa. Yhä useamman elämä on murentunut alkoholin tai huumeiden käytön seurauksena. Moni etsii elämänsä kiintopistettä ja tarkoitusta. Asiantuntijoiden ja myöskin tilastojen mukaan hyvin usein erilaisen pahoinvoinnin takana ovat mielenterveyden ongelmat. Mielenterveyden häiriöiden kokonaiskustannukset Suomessa ovat OECD:n arvion mukaan noin 11 miljardia vuodessa — 11 miljardia vuodessa.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti mielenterveyden hoitaminen on meillä paikoitellen varsin huonossa tilassa. Puutetta on sekä mielenterveysongelmien ennaltaehkäisystä että mielenterveysongelmien hoitamisesta. Kaikkein parasta sekä ihmisen että yhteiskunnan kannalta on, jos voimme mahdollisimman hyvin välttää ongelmat jo ennalta. Mielen hyvinvointia vahvistavat muun muassa hyvät ihmissuhteet, riittävä ravinto, liikunta, taide, kulttuuri sekä hengellisen elämän hoitaminen. Mielenterveyden tukeminen tarkoittaa myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

varhaista apua ja tukea. Kun ongelmien ei anneta kärjistyä ja syvetä, säästetään sekä ihmistä että rahaa. Reilusti on pohdittava myös sitä, mikä merkitys pahoinvointiin on yhteiskuntamme ja kulttuurimme arvoilla. Kovin usein ihannoidaan tehokkuutta, suuria saavutuksia, isoja tuloja, näyttävää elämää ja erilaista pintaliittoa. Nuoret väsyvät jo opiskeluaikana. Työelämässä mielenterveyden häiriöistä johtuvat sairauspoissaolot ovat olleet jyrkässä kasvussa. Me ihmiset olemme varsin hyviä asettamaan vaatimuksia toisillemme ja itsellemme. Mitä jos tyytyisimme vähempään, jos nostaisimme vieläkin enemmän esille kestäviä perusarvoja, kuten yhteisöllisyyttä, armollisuutta, lähimmäisestä huolehtimista, arjen hetkiä, sitä, että ihan tavallinen elämä riittää?

Arvoisa puhemies! Juuret ja perusta hyvään mielenterveyteen rakennetaan erityisesti lapsuudessa. Siksi kotien ja perheiden hyvinvointiin ja vanhemmuuden tukeen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Hallitus on viisaasti monin tavoin vahvistanutkin huolenpitoa lapsista, nuorista ja perheistä. Tätä linjaa tulee jatkaa. Kuinka monen perheen hajoaminen olisi voitu välttää, jos parisuhteeseen, vanhemmuuteen tai päihteisiin liittyvät ongelmat olisi hoidettu ajoissa? Mitä vähemmän meillä on tarvetta psykoterapiaan, sitä parempi, mutta kun psykoterapiaa tarvitaan, silloin sitä pitää saada.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä jo kuulimme, psykoterapia on ratkaisu moneen mielen ongelmaan. Tällä hetkellä apua on liian vaikea saada. Tarvitsemme enemmän yksilöterapiaa, ryhmäterapiaa, perheterapiaa ja pariterapiaa. Käsiteltävänä oleva kansalaisaloite toteaa, että psykoterapeuteista on pulaa. Tällä hetkellä ihmisen rahatilanne ratkaisee liian paljon sen, pääseekö hän terapiaan. Yksityiselle voi mennä, jos on varaa maksaa. Sen sijaan Kelan korvaukseen oikeuttavaan kuntoutuspsykoterapiaan on hankala päästä. Keskeisenä syynä tähän on psykoterapeuttien vähyys. Viime vuonna kuntoutuspsykoterapiaa sai lähes 57 000 suomalaista. Se on ennätysmäärä. Yleisin syy terapiaan hakeutumiseen oli masennus.

Arvoisa puhemies! Suomessa toimi viime vuonna noin 8 400 Valviran hyväksymää psykoterapeuttia, joilla on oikeus antaa myös Kelan myöntämää kuntoutuspsykoterapiaa. Uusia psykoterapeutteja valmistuu vuosittain joitakin satoja, mutta tällä hetkellä jo kolmasosa heistä on eläkeiässä. Keinot psykoterapeuttien lisäämiseksi ja terapiaan pääsyn sujuvoittamiseksi ovat todella tarpeen. Siksi suhtaudun tähän kansalaisaloitteeseen esitykseen psykoterapiakoulutuksen maksuttomuudesta hyvin myönteisesti. Koulutuksen tulisi olla maksutonta samaan tapaan kuin lääkäreiden erikoiskoulutus. Jos emme saa psykoterapeutteja lisää, se tulee meille vielä kalliimmaksi. Tämä on sijoitus, joka maksaa itsensä nopeasti takaisin.

Arvoisa puhemies! Pidän kannatettavana myös aiemmin tässä salissa puhuttua terapia-takuuta, joka antaisi mahdollisuuden päästä terapiaan nykyistä sujuvammin. Näiden toimien ohella meidän olisi hyvä saada täysimääräisesti käyttöön myös se osaaminen, joka on niillä terapeuteilla, jotka ovat suorittaneet psykoterapeutin koulutuksen yhteistyössä ulkomaisen yliopiston kanssa. Meillä on valmiina lähes 300 psykoterapeuttikoulutuksen käynnistä terapeuttia, jotka ovat jääneet ilman psykoterapeutin ammattinimikettä. Toivon, että tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen osaltaan tarttuu tähän ongelmaan, ja palaan tähän hänen kanssaan, koska jonkinlainen ratkaisu tähänkin on löydettävä.

Arvoisa puhemies! Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimus vahvisti äskettäin tiedon, että myös korona-aika on heikentänyt monin tavoin suomalaisten mielenterveyttä. On tärkeää, että mielenterveyden hoitamisesta puhutaan, jotta yhä useampi rohkenisi hakea apua. Kuinka paljon paremmin me suomalaiset voisimmekaan, jos psykoterapiaa saisi hel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

pommin ja sujuvammin ja jos apua tarvitseva rohkaistuisi hakemaan apua? Siksi tervehdin ilolla tätä kansalaisaloitetta, tätä keskustelua ja kiitän aloitteen tekijöitä, ja toivon psykoterapeuttien lisäämiselle hyvää menestystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Och sen ledamot Rehn-Kivi.

17.16 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies! Saamme päivittäin kuulla, kuinka huonosti monet lapset ja nuoret voivat, ja mielenterveys nuoremme keskuudessa on koronapandemian aikana huonontunut entuudestaan. Samalla mielenterveyteen liittyvät ongelmat ovat suurin yksittäinen syy työikäisen väestömme pitkäaikaissairaslomiin ja ennenaikaisiin eläköitymisiin.

Värderade talman! Dessa onödiga mänskliga lidanden och stora samhällliga kostnader kunde avsevärt minska om personerna fick vård och hjälp i ett tidigt skede. Problemet är den stora bristen på psykoterapeuter som å sin sida åtminstone delvis beror på att psykoterapiutbildningen hör till de få utbildningar i Finland inom social- och hälsovårdsbranschen som ännu är avgiftsbelagda för den studerande. I huvudstadsregionen kostar utbildningen mellan 30 000—60 000 euro beroende på inriktning och utbildningen är cirka fyra år lång. Tidigare har även privata aktörer kunnat erbjuda psykoterapiutbildning, men nu är det endast universitet som har medicinskt eller psykologiskt utbildningsansvar som kan utbilda psykoterapeuter. Då reformen gjordes 2012 var målet att kunna övervaka kvaliteten på utbildningen, men finansieringen sågs ändå inte över vid ändringen. Detta har lett till att antalet nya psykoterapeuter minskat.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen saamisen ei tulisi riippua opiskelijan taloudellisesta asemasta vaan hänen kyvykkyystään ja motivaatiostaan opiskella ainetta. Tarvitsemme nopeasti muutoksen, jotta myös psykoterapiakoulutuksesta tulisi maksuton. Lisäämällä psykoterapeuttien määrää helpotamme perusterveydenhoidon kuormitusta, joka tänä päivänä on aivan liian suuri. Apua on pystyttävä hakemaan matalalla kynnyksellä ja mahdollisuus saada aika psykoterapeutille nopeasti on välttämätön, jotta ongelmat eivät kasaantuisi. Terapiatakuun toteuttamisen, palvelujärjestelmän kehittämisen ja alueellisesti tasa-arvoisen psykoterapiatarjonnan varmistamiseksi tarvitsemme noin 400 psykoterapeuttia vuodessa. Vuositasolla psykoterapiakoulutuksen yhteenlaskettu kustannus olisi noin 6 miljoonaa euroa.

Kostnaderna för utbildningen uppskattas vara 6 miljoner euro per år för 400 psykoterapeuter. Korttidspsykoterapi kunde erbjudas till nästan 60 000 nya kunder årligen med detta antal nya psykoterapeuter. Av dessa kunde 3 600 personer återgå till arbetslivet, vilket skulle spara samhället cirka 80 miljoner euro. En euro betalar sig alltså enligt kalkylerna tiofaldigt tillbaka redan på ett års basis. Jag stöder alltså varmt detta medborgarinitiativ. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

17.19 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten sanonta sanoo, ei ole terveyttä ilman mielenterveyttä. Lämmin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille tähän tärkeään asiaan tarttumisesta.

Mielenterveyden hoitamisessa ennakoiti on olennaista, ja esimerkiksi vanhemman sairastuessa koko perheen hyvinvoinnin varmistaminen on keskeinen asia. Me tarvitaan muun muassa varhaista puuttumista, jota täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa tänään jo peräänkuulutettu, sekä matalan kynnyksen palveluja. Kuten tässä aloitteessa todetaan, tällä hetkellä siis psykoterapian tarve ja tarjonta eivät kohtaa, ja tämä on valtava ongelma. Korona-aika on pahentanut tilannetta entisestään. Mielenterveysongelmista kärsivien pitää terapian lisäksi saada palata mahdollisimman nopeasti oman jaksamisensa mukaan työhön tai opiskeluun. Ne pitävät toimintakykyä yllä. On selvää, että tarvitsemme psykoterapeuteja lisää, ja tätä asiaa on ehdottomasti edistettävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.20 Paula Werning sd: Arvoisa herra puhemies! Aluksi kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittaneita asian esille nostamisesta. Mielenterveysstrategian toimeenpano on kirjattu hallitusohjelmaan, ja siihen on kohdennettu vuosille 20–22 yhteensä 60 miljoonaa euroa. Käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa vaaditaan psykoterapeuttikoulutusohjelman uudistusta siten, että se tulisi Suomessa maksuttomaksi koulutukseksi. Kelan korvaama psykoterapiaa sai viime vuonna lähes 57 000 nuorta tai aikuista. Tarve on valtaisa ja kasvaa edelleen, sillä 10 vuotta sitten määrä oli ainoastaan noin 12 500. Tällä hetkellä valtaosa psykoterapiasta on Kelan vahvistamien noin 5 500 psykoterapeutin antamaa hoitoa. Kela myöntää terapiaan maksusitoumuksen vuodeksi kerrallaan tai korkeintaan kolmen vuoden ajaksi. Korvaussumma nousi viime vuonna jo lähes 99 miljoonaa euroon.

Pula psykoterapeuteista on todellinen, ja huoli on aiheellinen. Valviran rekisterissä heitä oli vajaa 8 500, ja tästä määrästä lähes kolmannes on eläkeiässä. Työikäisistäkin vain osa tekee psykoterapeutin työtä kokopäiväisesti. Alueellisia eroavaisuuksia on, ja pulaa terapeuteista on erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Lisäksi ruotsinkielisten palveluiden saatavuus on osoittautunut todella ruuhkautuneeksi. Tämä tilanne on näin ollen johtanut siihen, että hoitoonpääsy on hankaloitunut.

Arvoisa puhemies! Kymmenisen vuotta sitten voimaan astuneessa laissa psykoterapeuttikoulutus siirtyi yliopistoille. Koulutuksen kustannukset nousivat niin, että esimerkiksi Helsingin yliopistossa tutkinnon hinta nousee kokonaisuudessaan noin 30 000 eurosta jopa 60 000 euroon. Samaan aikaan koulutusmäärät ovat selvästi vähentyneet. Koulutuksen korkea hintataso on vaikuttanut erityisesti siihen, että esimerkiksi sairaanhoitajien ja sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden matalapalkka-alaisten mahdollisuudet hakeutua psykoterapiakoulutukseen ovat heikentyneet. Terapiatakuun toteutumiseksi vuotuinen koulutustarve on kuitenkin noin 400 psykoterapeuttia vuodessa.

Sosiaali- ja terveysministeri on tietoinen psykoterapeuttikoulutuksen ja sen kustannuksiin liittyvistä haasteista, ja juuri tästä syystä sosiaali- ja terveysministeriö onkin parhailaan selvittämässä toimintatapaa, kuinka voidaan psykoterapiakoulutukseen liittyviä uudistustarpeita tehdä — esimerkiksi juuri koulutuksen opintohallinnollinen asema, ohjaus sekä rahoitus ovat näitä asioita. Uudistamistarpeita tullaan käsittelemään laajassa yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

työssä opetus- ja kulttuuriministeriön, yliopistojen sekä psykoterapeuttikoulutusyhtymän kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies, lämpimät onnittelut puhemiehen tehtävään paluusta. Ja lämpimät onnittelut myös ministeri Kurviselle ministerin vaativasta ja tärkeästä tehtävästä.

Tämä on jo toinen, mikä tulee tänne samaan alueeseen kansalaisaloitteesta — meillä on eduskunnassa ollut käsittelyssä Terapiatakuu. Ja hieman ihmettelen sitä, että puheistaan huolimatta erityisesti vihreät, jotka jälleen täällä salissa loistavat poissaolollaan, ovat kyllä tuolla Twitterissä ja sosiaalisessa mediassa kovia kannattamaan terapiatakuuta, mutta kun siitä pitäisi täällä eduskunnassa tehdä päätöksiä, niin johan äänestetään vastaan. Viimeksi tässä vajaa viikko sitten eduskunta äänesti terapiatakuusta, ja sitä vastaan äänesti 88 Marinin hallituksen kansanedustajaa. Ja 20 vihreää kansanedustajaa kun olisi äänestänyt terapiatakuun puolesta, niin se olisi saatu voimaan, sillä 62 kansanedustajaa perussuomalaisista, kokoomuksesta, kristillisdemokraateista äänestivät terapiatakuun puolesta, ja se olisi nyt jo arkipäivää.

No, sitten on tämä kansalaisaloite, joka tänään on käsittelyssä. Sama joukko on tätäkin tekemässä, tämä koskee siis psykoterapiakoulutuksen muuttamista maksuttomaksi. Tässä edellä on hyviä puheenvuoroja kuultu siitä, että meillä ei ole psykoterapeutteja riittävästi, ja tarve on kasvanut nopeammin kuin psykoterapeuttien määrä. Tämä koulutushan siis maksaa itse opiskelijalle. Suomessa aika usein puhutaan, että joku koulutus maksaa tietyn euromäärän mutta yleensä yhteiskunnalle. Tässä tapauksessa opiskelija maksaa itse psykoterapiakoulutuksesta 20 000—50 000 euroa hieman siitä riippuen, minkälaisia suuntautumisita hän tuohon koulutukseen ottaa. Ja nythän meillä tilanne on se, että nuoren taloudellinen asema itse asiassa ohjaa sitä, ketkä näihin koulutuksiin voivat lähteä, ja sieltä jää monia osaavia, hyviä henkilöitä pois sen takia, että taloudellinen asema ei yksinkertaisesti sitä mahdollista.

Tämän kansalaisaloitteen tavoite on tehdä tästä psykoterapiakoulutuksesta maksuton koulutuslinja. Ja kun Suomessa yleisesti on se ajattelu, että kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, niin minusta kenestä tahansa pitäisi voida tulla tulotasosta riippumatta psykoterapeuttikin. Kysyisinkin ministeri Kurviselta: suhtauduttehan te yhtä myötämieleisesti tähän asiaan, ja olettehan tietysti tätä tarmokkaasti eteenpäin viemässä, että myös tämä koulutus saadaan maksuttomien koulutusten piiriin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.27 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Harvalla meistä olisi varaa koulutautua toivomaansa ammattiin, jos koulutus maksaisi jopa kaksi kertaa vuosipalkkamme verran. Näin on kuitenkin monen sairaanhoitajan ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kohdalla, jotka haaveilevat psykoterapeutin pätevydestä ja työstä. Yliopistollinen psykoterapeuttikoulutus maksaa Suomessa terapiasuuntauksesta riippuen noin 20 000 tai jopa 60 000 euroa. Ei ole mikään ihme, että psykoterapian saaminen on vaikeaa ja merkittävä osa pätevistä psykoterapeuteistamme on eläkeiässä. Kun terapiakenttä toimii

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

lähinnä harvojen yksityisten ammatinharjoittajien varassa, ollaan tilanteessa, jossa eniten terapiaa tarvitsevat saavat sitä vähiten, eli Suomessa ilman hoitoa jäävät ne, joilla hätä on kaikista suurin.

Arvoisa puhemies! Uutiset kansakuntamme mielenterveyden tilasta ovat koronavuoden aikana muuttuneet yhä hälyttävämpään suuntaan. Masennuksesta on tullut uusi kansantauti. Yhä useampi jää sairauslomalle mielenterveysongelmien takia, ja ne ovat jo suurin yksittäinen työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Erilaiset mielenterveyden häiriöt ovat myös lasten ja nuorten tavallisimpia terveysongelmia, lastenpsykiatria on kriisissä.

Psykoterapia on tutkitusti tehokas hoitomuoto mielenterveysongelmiin. Silti psykoterapia on ainut Käypä hoito -suosituksen mukainen hoito, jota ei ole saatavilla julkisessa terveydenhuollossa. Toisin on esimerkiksi Norjassa, missä psykoterapeutteja toimii perusterveydenhuollossa ja heidän vastaanotoilleen ohjataan suoraan terveyskeskuksesta. Tähän pitää pyrkiä myös meillä. On nurinkurista, että terapiaa saadakseen tulee olla toimintakykyä etsiä terapeutti ja varaa maksaa psykiatrin käynnit sekä terapian omavastuuosuus. Lisäksi tulee olla riittävän hyvässä kunnossa, jotta jaksaa samalla käydä töissä tai opiskella, sillä Kela tukee vain työ- ja opiskelukykä ylläpitävää psykoterapiaa. Eläkeläiselle tai työelämän ulkopuolella olevalle ei käytännössä nykyjärjestelmässä ole pääsyä terapian äärelle. Psykoterapian saatavuudessa on myös suuria alueellisia eroja: terapeutteja on eniten etelän suurissa kaupungeissa, tarvetta eniten Itä- ja Pohjois-Suomessa. Hoitoonpääsy ei saa rajoittua vain heihin, joilla on varaa maksaa itse tarvitsemansa hoito.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyspooli on laatinut ehdotuksen psykoterapeuttikoulutuksen maksuttomuudesta. Avainasemassa on psykoterapeuttikoulutuksen muuttaminen määritelmällisesti täydennyskoulutuksesta erikoistumiskoulutukseksi ja julkisen rahoituksen piiriin. Yliopiston erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavia ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia. Psykoterapeuttikoulutus soveltuu toteutettavaksi yliopiston erikoistumiskoulutuksena, koska koulutuksen järjestämisoikeus on jo nyt yksinomaan yliopistoilla eikä kilpailevaa liiketoimintaa ole. Tämä on mielestäni selvittämisen arvoinen ja tervetullut ehdotus.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyspooli on laskenut, että psykoterapeuttikoulutuksen muuttaminen yliopistolain mukaiseksi erikoistumiskoulutukseksi ja noin 400 terapeutin kouluttaminen vuosittain maksaisi vuositasolla noin 6 miljoonaa euroa. Tämän lisäpanostuksen myötä terapian saatavuus paranisi aivan olennaisesti, ja yhä useampi pääsisi joko lyhytterapiaan tai pitkään kuntoutumispsykoterapiaan. Tällä olisi valtava merkitys kansanterveyden näkökulmasta. Kaiken lisäksi uudistus maksaisi itsensä takaisin kansalaisten parantuneena työkykenä.

Hyvä puhemies! Terapeutin työväline on hänen inhimillinen työskentelyotteensa ja ihmisyytensä. Merkittävä osa terapian vaikuttavuudesta perustuu terapeutin ja asiakkaan väliseen vuorovaikutussuhteeseen. On erittäin tärkeää, että tällaiseen ihmissuhdeammattiin hakeudutaan ammatillisista syistä. Kouluttautuminen tehtävään ei saa olla taloudellinen kysymys. Soveltuvuus alalle on olennaista, ja koulutuksen tulisi olla kaikkien terapeutiksi soveltuvien ulottuvilla tulotasosta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa hukata ihmisten työkykyä ja hyvinvointia. Psykoterapian kysyntä ylittää tarjonnan, ja kansalaiset ovat halukkaita hoitamaan itseään. Meillä on kiire parantaa sekä lyhyiden että pitkien psykoterapioiden saatavuutta. Psykoterapian tarjontaa tulee lisätä myös julkisen sektorin palveluna. Erityisen tärkeää on turvata lasten ja nuorten mahdollisuudet saada matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita. Lisäk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

si meidän tulee helpottaa hoitoonpääsyn kriteereitä ja mahdollistaa pääsy terapiaan myös työelämän ulkopuolella oleville. He tarvitsevat työ- ja opiskelukykä palauttavaa hoitoa eniten. Kaiken tämän mahdollistamiseksi meidän on lisättävä psykoterapeuttien koulutusta ja tuotava se julkisen rahoituksen piiriin.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto tukee kansalaisaloitteen tavoitteita lämpimästi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.34 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille. Aloitteessa nostetaan esiin selvä epäkohta, joka olisi pitänyt saada jo aikaa sitten korjattua.

Psykoterapia on tutkitusti toimiva hoitomuoto. Terapian ja psykoterapian tarve on kasvanut ja ylittää tarjonnan moninkertaisesti. Erityisesti yksilöpsykoterapian saatavuudessa on alueellista epätasa-arvoa ja myös valtakunnallisesti suuria puutteita, sillä psykoterapeutteja ei riitä tarpeeseen nähden. Psykoterapeuttitilanne on johtanut siihen, että he myyvät eioota ja voivat valita asiakkaansa. Ihmisten viestit kokemuksista kertovat, että vaikka olisi saanut lähetteen psykoterapiaan, ei saata vuoteen löytää vapaata terapeuttia, joka huolisi, kelpuuttaisi hoitoon. Perusteena voi esimerkiksi olla, ettei kyseisellä terapeutilla ole kokemusta kipuasiakkaista, tai mikä onkaan se erityinen terapian tarve. Siteeraan erästä sairaanhoitajaa: "On täysin järjenvastaista tällä hetkellä, että syvästi masentuneet saisivat itse hankittua terapeutin itselleen. Se on vaikeampaa kuin työnhaku. Ja jos toimintakyky ja voimavarat sairauden takia ovat heikoilla, ei apua millään jaksu metsästää nyt vaaditulla tavalla."

Aloitteen tavoitteena on, että psykoterapian koulutusohjelma uudistetaan Suomessa maksuttomaksi koulutukseksi, jotta varmistetaan koulutukseen pääsy ensisijaisesti ammatillisen kyvykkyyden mukaan, taloudellisesta asemasta riippumatta. Psykoterapeutti on nimikesuojattu ammattinimike, ja pitkäaikainen psykoterapiakoulutus kestää jopa neljä vuotta. Lisäksi esimerkiksi sosiaalialalta siirtyvä voi tarvita sitä ennen vielä vuoden maksullisen valmentavan koulutuksen. Psykoterapiakoulutus on Suomen ainoita terveysalan koulutuksia, jotka ovat erikseen maksullisia opiskelijalle, ja koulutuksen hinta on, kuten täällä on jo todettu, 30 000—60 000 euron välillä. Koulutuksen korkea hinta uhkaa psykoterapeuttien laaja-alaisen pohjakoulutuksen säilymistä. Esimerkiksi ammattikorkeakoulupohjaisten ammattilaisten, kuten sairaanhoitajien ja sosionomien, mahdollisuudet hakeutua koulutukseen ovat heikommat kuin esimerkiksi lääkäreiden tai psykologien. Lääkärit kuitenkin usein eivät valmistuttuaan keskity vain psykoterapeutin työhön, vaan tekevät sitä muun työn ohessa, mikä ei auta riittävästi psykoterapeuttipulaan. Psykiatrisille sairaanhoitajille tämä olisi luonnollinen täydennyskoulutus, mutta niillä palkoilla ei näin kalliita koulutuksia maksella. Harva sote-työnantaja enää tukee taloudellisesti näitä opintoja. Ammattiin ei siis tulisi valikoitua ensisijaisesti varallisuuden perusteella, vaan tehtävän edellyttämien kykyjen perusteella. Psykoterapeutin ja asiakkaan välinen suhde sekä terapeutin kohtaamis- ja läsnäolotaidot on arvioitu tärkeimmiksi asioiksi terapeuttisen hoidon onnistumisen kannalta. Psykoterapeutteja tarvittaisiin myös vähemmistöistä erilaisilla elämäntaustoilla ja kielitaidoilla. Suomi on tasa-arvoisen koulutuksen maa, ja kaikille pitäisi turvata mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen.

Kenelläkään ei ole tällä hetkellä velvoitetta toteuttaa psykoterapiakoulutusta, jolloin psykoterapeutteja valmistuu vuosittain ennakoimaton määrä. Tarpeen kasvettua merkittävästi tämä sisältää myös riskejä uusien psykoterapeuttien valmistumisen lakkaamisesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

Koska korkeakoulut eivät voi käyttää julkista rahoitusta liiketaloudellisin perustein toteutettavan toiminnan tukemiseen, niin toteutettavat koulutukset ovat huomattavan kalliita. Muu kouluttaminen perustuu kolmannen sektorin ja yksityisten koulutusyhteisöjen vapaaehtoisuuteen.

Vihreät kannattavat kansalaisaloitetta lämpimästi. Olemme esittäneet, että psykoterapiakoulutuksesta tehdään ensin erikoistumiskoulutus ja sen jälkeen kokonaan maksutonta. Monialaisessa erikoistumiskoulutuksessa valtion koulutuskorvaukset voidaan laajentaa koskemaan psykoterapeuttikoulutusta. Mielenterveyspuolen laskelmien mukaan kustannukset ovat noin 6 miljoonaa euroa vuodessa, 15 000 euroa per psykoterapeutti.

Yhteiskunnallisesti olisi tärkeää, että saamme vahvistettua hyvinvointia niin työ- kuin perhe-elämässä. Meidän kannattaa panostaa ennalta ehkäisevään palveluun. Nuorista on puhuttu täällä paljon, ja heidän kohdallaan esimerkiksi nuorisotyön lisääminen olisi ihan hyvä tapa ehkäistä yksinäisyyttä ja väkivaltaisuutta ja tarjota sitä hyvin varhaista tukea. Terapiatakuun ajatuksen mukaan lyhytpsykoterapia tulisi tarjota jo perusterveydenhuollossa ja sitten toteuttaa tämä aloite. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Laiho, olkaa hyvä.

17.39 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi. Kiitokset aloitteen alullepanijoille ja myös sen allekirjoittajille, joita oli suuri määrä.

Psykososiaalisten hoitomuotojen ja psykoterapian tarjonta ei vastaa tällä hetkellä kysyntää. Esimerkiksi vuonna 2010 Kelan kuntoutuspsykoterapiatukea sai 15 000 ihmistä ja vuonna 2017 tuettuja oli jo 36 000. Hoidollista psykoterapiaa tai muita mielenterveysongelmiin kohdennettuja psykososiaalisia hoitomuotoja ei ole mahdollista käytännössä saada perusterveydenhuollosta. Nimikesuojattujen psykoterapeuttien koulutusmäärät ovat vähentyneet vuoden 2012 jälkeen, jolloin täydennyskoulutuksen järjestämisvastuu siirtyi yliopistoille. Koulutus on pitkäaikainen ja kestää jopa neljä vuotta. Psykoterapeuttien määrä ei ole lisääntynyt suhteessa tarpeen kasvuun, ja tähän on monia syitä. Tietenkin meillä ovat mielenterveysongelmat jatkuvasti kasvaneet ja hoidon tarvetta on enemmän kuin siihen voidaan vastata, mutta koulutusmäärät ovat myös riittämättömiä. Yksi este koulutukselle on psykoterapeuttikoulutuksen korkea hinta, eli 20 000—50 000 euroa riippuen psykoterapiasuuntauksesta. Tämä rajaa aika paljon opiskelijoita tämän koulutuksen ulkopuolelle.

Psykoterapia on kehittynyt myös vuosien varrella paljon, ja nykyään käytetään lyhytterapioita, joista on hyviä kokemuksia. Nimenomaan niitten osuutta kannattaisikin jatkossa lisätä, koska silloin voidaan auttaa aika nopeassa ajassa ja niistä on saatu hyviä tuloksia.

Arvoisa puheenjohtaja! Tällä hetkellä mielenterveyspalvelut eivät ole tasapuolisesti kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla. Merkittävin haaste on viive palveluihin pääsyssä. Moni hyötyisi varhaisesta keskusteluavusta, mutta joutuu odottamaan palveluihin pääsyä aivan liian pitkään. Odottaessa ongelmat muuttuvat pahemmiksi. Viiveet hoitoonpääsyssä aiheuttavat monenlaista inhimillistä kärsimystä.

Olemme käsitelleet tässä salissa Terapiatakuu-kansalaisaloitetta vuonna 2019 — vuonna 2019, ja nyt ollaan vuodessa 2021. Tästä terapiatakuualoitteesta on äänestetty sosiaali- ja terveysvaliokunnassa useampaan otteeseen, mutta aina hallituspuolueet ovat vastustaneet sen käsittelyn jatkamista. Eli olemme nyt vuodessa 2021, ja edelleen se on siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan pöytälaatikossa. Toivottavasti tälle aloitteelle ei käy niin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

On järkevää, että sekä tämä koulutusasia että terapiatakuu käsitellään samanaikaisesti. Sanon tässä samalla myös, että tämän koulutusasian selvittäminen ja jatkotyöstäminen ja tämän aloitteen käsitteleminen ei vaadi sitä, ettäkö terapiatakuu ei voisi myöskin edetä samalla tavalla.

Me tarvitsemme mielenterveyspalveluihin lisää resursseja, ja muun muassa Mielenterveyspooli on ehdottanut monia toimia, jotka edistävät psykoterapeuttikoulutuksen yhdenvertaisuutta ja parantavat hoidon saatavuutta. Yksi Mielenterveyspoolin esille nostama asia on selvityksen tekeminen psykoterapeuttikoulutuksen kustannuksista kokonaan julkisesti rahoitettuna täydennyskoulutuksena. Itse asiassa juuri tämä, mitä tässäkin kansalaisaloitteessa ehdotetaan — että se saadaan maksuttomaksi — käytännössä vaatii sen selvityksen. Tahtotila molemmissa on sama. Toisena asiana Mielenterveyspooli nostaa myös, että sosiaali- ja terveyspalveluissa psykoterapeuttisten ja muiden näyttöön perustuvien psykososiaalisten hoito- ja kuntoutusmenetelmien saatavuutta pitää parantaa perustasolla: sitä pitää vahvistaa ja osaamista vahvistaa. Lisäksi täydennyskoulutuksena toteutettavalla psykoterapeuttikoulutuksella pitää taata riittävä määrä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia toteuttamaan näyttöön perustuvia hoitomuotoja. Tähän selvitykseen otettaisiin mukaan tarpeelliset tahot, muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriö, STM, valtakunnallinen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortio, sairaanhoitopiirit, kuntien edustajat, sosiaalityön asiantuntijataho, ammattijärjestöjen edustajat, Kansaneläkelaitos ja Valvira.

Arvoisa puhemies! Viimeksi valiokunnassa reilu viikko sitten äänestimme siitä, että julkisen talouden suunnitelmaan tehdään kirjaus, että terapiatakuun valmisteluun varataan rahat vuodelle 2021 ja sen toimeenpanoon vuodesta 2022 tulee pysyvä rahoitus. Kaikki hallituspuolueet vastustivat tätä esitystämme.

Mutta täällä on nyt ministeri Kurvinen. — Hienoa, että olette päässyt paikalle. — Nyt olisi oiva tilaisuus tarttua tähän asiaan: käynnistää tämä selvitys, miten tämä psykoterapeuttikoulutus voitaisiin saada maksuttomaksi ja muutenkin parantaa mielenterveyspalveluja ja psykoterapeuttipalveluja. Nämä on järkevää käsitellä nyt samanaikaisesti: sekä se, että me saadaan riittävästi terapeutteja, että sitten tämä tärkeä Terapiatakuu-kansalaisaloite.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että meillä on 12 minuuttia tämän asian käsittelyyn tässä vaiheessa, ja sen jälkeen tämä sitten siirtyy illan viimeiseksi. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

17.46 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Puhun paikalta, niin ehkä kaikki ehtivät puhua.

Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Tässä edellisissä puheenvuoroissa on hyvin tuotu esiin, kuinka suuri tarve tällä hetkellä on mielenterveysongelmien hoitajille eli niille ammattilaisille, kuten psykoterapeuteille. Tällä hetkellä harva koulutus — korkeakoulutukseen — Suomessa on maksullista, ja psykoterapeuttikoulutus on yksi tällaisista harvinaisuuksista. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että edustaja Laihon mainitsema selvitys voitaisiin nyt pikapuolin käynnistää, jotta jo olisi näkymä siihen, että tämäkin koulutusmuoto olisi kaikkien saavutettavissa.

Arvoisa puhemies! Me teimme Vantaalla valtuuston budjettikäsittelyn yhteydessä pari vuotta sitten päätöksen, että lisäsimme nuorille tällaista psykoterapiaa, lyhytpsykoterapiaa, nimenomaan sen vuoksi, että siitä on erittäin hyviä tuloksia ollut muualla. Se on tuot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

tanut hyvää tulosta, mutta ei tietenkään ole riittävä ratkaisu. Tarvittaisiin ensinnäkin tämä terapiatakuu, johon myös valtio osaltaan tulisi rahoittamaan, ja sen lisäksi tarvitsemme paitsi psykoterapeutteja myös lisää psykologeja ja muita mielenterveyden hoidon ammattilaisia, sillä tällä hetkellä pula kunnissa ammattilaisista on huutava ja mielenterveysongelmat koronan myötä ovat vain lisääntyneet ja erityisesti nuorilla.

Arvoisa puhemies! Tässä puhutaan nyt psykoterapiasta, mutta kokonaisuudessaan tämä haaste on niin valtava, että tässä yhteydessä olisi nyt oivallinen paikka jatkaa sen toisenkin kansalaisaloitteen käsittelyä, joka tällä hetkellä on sote-uudistuksen puristuksissa jäänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Meidän tulisi nyt tehdä eduskuntana kaikkemme, jotta me parantaisimme psykoterapeuttien ja psykologien saatavuutta, eli näiden ammattilaisten koulutusta on vain lisättävä.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti ministerillä on aikaa lyhyesti vastata siihen, lähteekö hallitus ensin selvittämään tätä polkua maksuttomuuteen ja siten tätä kautta myös parantamaan näiden psykoterapeuttien mahdollisuuksia kouluttautua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

17.49 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Silloin kun täällä salissa on käsittelyssä hyviä aloitteita ja esityksiä, on niitä hyvin helppo olla tukemassa ja kannattamassa, tulivatpa ne mistä suunnasta hyvänsä. Nyt keskustelussa on kansalaisaloite psykoterapiakoulutuksen muuttamisesta maksuttomaksi lainsäädännön keinoin. Pidän tätä erittäin tärkeänä aloitteena jo siitäkin syystä, että tällä hetkellä psykoterapiakoulutusohjelmaan ei kaikilla ole tasavertaisia mahdollisuuksia päästä. Maksukyky menee monella ammatillisen kyvykkyyden edelle. Psykoterapeuttikoulutus maksaa tällä hetkellä opiskelijalle noin 20 000— 60 000 euroa riippuen suuntauksesta. Koulutuksen hinta muodostuukin monelle kynnyskysymykseksi. On hyvä mainita sekin, että psykoterapiakoulutus on ainoita, harvoja ja terveysalan koulutuksia, jotka opiskelijoille Suomessa maksavat.

Suomessa tarvittavien psykoterapeuttien määrä ei ole lisääntynyt suhteessa terapiaa tarvitsevien tarpeen kasvuun. Tarve ja tarjonta eivät kerta kaikkiaan kohtaa. Kaikki eivät siis saa apua silloin, kun sitä tarvitsevat, eivätkä ainakaan siinä aikataulussa kuin ihmisen ja myös yhteiskunnan kokonaiskustannusten kannalta kohtuullista olisi. Psykoterapian saatavuus on kriisissä, ja ammattitaitoisia terapeutteja tarvitaan merkittävästi lisää. Terapian saatavuudessa on myös huimia eroja ja epätasa-arvoisuutta valtakunnallisesti. Esimerkiksi Itä-Suomessa terapiapalveluita on tarjolla huomattavasti vähemmän kuin vaikkapa täällä pääkaupunkiseudulla.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ja aloitteen käsittelyssä on syytä korostaa ylipäätään mielenterveyspalveluiden kasvanutta kysyntää, mutta myös niiden ympärille yhä edelleen liitettäviä tabuja. Mielenterveys ja mielenterveyden järkkyminen ja niistä puhuminen myös julkisesti on aivan yhtä tärkeää kuin mikä tahansa muu terveyskeskustelu. Niin kuin tiedämme, koronakriisi on vaikutuksiltaan laaja. Mielenterveyspalveluissa se näkyy erityisesti hoitoon hakeutumisen viivästymisenä, mutta monella myös kasvaneena huolena läheisten terveydestä, voinnista ja jaksamisesta ylipäätään. Lasten ja nuorten tilanne on erityisen huolestuttava. Hyvä on tiedostaa sekin, että mielenterveysongelmat ovat Suomessa merkittävin syy työkyvyttömyyseläkkeisiin ja sairauspäivärahojen maksuun. Yhteiskunnalliset vaikutukset ovat siis suuret.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

Arvoisa puhemies! Tarvittava terapiatakuukin on hyvä nostaa esille myös tämän keskustelun yhteydessä. Terapiatakuu ei toteudu ilman pätevää ammattihenkilöstöä, ja palveluiden turvaamiseksi tarvitaan riittävä määrä terapeutteja. Vetoankin nyt vahvasti hallitukseen ja myös eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, että kaikkien puolueiden puoltamaa terapiatakuuta vietäisiin määrätietoisesti ja luvatusi eteenpäin. Se olisi kestävää koronakriisin jälkihoitoa ja myös työllisyyden vahvistamista. Suomalaisten työssäjaksamista ja työelämässä pysymistä on tuettava kaikin keinoin. Kokoomus on ajanut terapiatakuuta jo ennen viime eduskuntavaaleja ja ajaa edelleenkin — toivottavasti kaikki muutkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

17.52 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Yritän puhua lyhyesti, minuutit ovat vähissä.

Ensinnäkin onnittelen kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että olette tehneet tämän aloitteen. Tämä keskustelu, joka on erinomaista tässä eduskunnassa ollut, on syytä käydä, ja myöskin tarvittavia uudistuksia on syytä selvittää.

Edustaja Paula Werning käytti täällä erittäin perusteellisen puheenvuoron, jossa hän kuvasi sitä, missä määrin meillä ovat kasvaneet nämä mielenterveydelliset ongelmat Suomessa ja kuinka paljon tässä olisi todellakin aidosti tarvetta. On aivan selvä asia, että varhaiseläköityminen ja työkyvyttömyyseläkeläisten määrän kasvu Suomessa johtuvat ensi sijassa mielenterveysongelmista, niin että tämä on erittäin vakava, iso kysymys tässäkin suhteessa.

On tietenkin erikoinen tilanne, että nimenomaan tämä psykoterapeuttien koulutus on maksullista, kun valtaosa korkeakoulutuksen tyypisistä koulutuksesta on maksutonta Suomessa pääsääntöisesti. Siinä on varmasti myöskin yksi syy siihen, että meillä on terapeuteista pulaa, koska se maksullisuus ohjaa nimenomaan tietysti muille aloille myöskin terveydenhuollon piirissä, ja siinä suhteessa on minusta tähdellistä, että tämä asia selvitetään, ja mielelläni kuulisin myöskin ministerin näkemyksen, kun hän on tässä paikalla, onko tähän mahdollisuutta siirtyä, minkä tyypisiä selvityksiä tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri, muutama minuutti, olkaa hyvä.

17.53 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Kiitos kansanedustajille oikein hyvästä keskustelusta ja kaikista lämpimimmät kiitokset tämän todella tärkeän kansalaisaloitteen tekijöille ja puuhahenkilöille.

Käytän tämän oman puheenvuoroni ennen kaikkea korkeakouluasioista vastaavana tiedeministerinä. Yritän olla uppoamatta liiaksi sinne sosiaali- ja terveydenhuoltoon, kun ne asiat eivät rooteliini kuulu, mutta totean kuitenkin sen, että tämäkin keskustelu osoittaa, miten tärkeä merkitys on mielenterveydellä ja mielenterveyden ongelmiin puuttumisella ja myös ammattitaitoisien, hyvän terapian saamisella silloin, kun elämässä on vaikeita tilanteita.

Tämä niin sanottu Vastaamo-tietomurto, kamala tilanne, kaikessa kauheudessaan kuitenkin oli siinä mielessä positiivinen, että moni julkisuuden henkilökkin kertoi, että on elämässään turvautunut ammattilaisten apuun elämän tyrskyissä, ja se, että hakee vaikka psy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2021 vp

koterapiaa itselleen, ei ole enää sellainen samanlainen tabu ja musta leima omassa elämässä, ja hyvä niin. Mielenterveyden ongelmien hoitoon tarvitaan lääkkeitten lisäksi terapia-mahdollisuuksia.

Puhemies! Psykoterapeuttikoulutus ei ole tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan se on tällainen niin sanottu terveydenhuollon ammattihenkilöiden täydennyskoulutus, ja sosiaali- ja terveysministeriö sääntelee sitä. Kysymys psykoterapeuttikoulutuksen maksuttomuudesta tai maksullisuudesta on laajempi koulutuspoliittinen kysymys: kenelle osaamisen päivittäminen työelämässä kuuluu, kenen siitä täydennyskoulutuksesta kuuluisi maksaa, yhteiskunnan, työnantajan vai ihmisen itsensä? Varmasti kaikkien tahojen pitää kustantaa ja kantaa vastuuta, mutta ymmärrän hyvin tässä keskustelussa esiin nostetun huolen, että tämä koulutus on poikkeuksellisen kallista, kymmeniätuhansia euroja maksavaa, ja varmasti rajoittaa osittain.

Toivon, että eduskunnassa avoimella mielellä käsitellään tätä kansalaisaloitetta. Itse suhtaudun korkeakouluasioista vastaavana ministerinä hyvin avoimesti tähän aloitteeseen ja toivon, että eduskunta sitten kansalaisaloitetta valiokuntatyössä miettii monelta kantilta, mitä asialle voisi tehdä.

Sen, puhemies, ihan loppuun totean, että olen yhdessä peruspalveluministeri Krista Kiurun kanssa käynnistänyt tällaisen laajemman selvitystyön tämmöisestä sote-osaamisen tarpeesta, minkälaisia tutkintoja tulevaisuudessa sote-alalla tarvitaan, ja tämän selvityksen osana voimme myös miettiä, tulisiko tämä koulutus maksuttomaksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.